

Shrnutí

(1) Definice kvality ve vzdělávání je spojena se třemi přístupy k jejímu vymezení v koncepčních dokumentech všech sledovaných zemí OECD. Všechny hodnocené země ve svých koncepčních dokumentech uvádí cíle spojené s vnímáním kvality ve vzdělávání jako excelence a rovnosti, jako souladu s trhem práce v podmínkách globalizovaného světa, a jako průchodu žáka vzdělávací soustavou (celoživotní učení).

(2) Některé sledované země OECD zdůrazňují ve svých koncepčních dokumentech dílčí prvky tří výše uvedených přístupů k vymezení kvality ve vzdělávání. V tomto ohledu se zejména jedná o kvalitu vzdělávání ve vazbě na světovou excelenci ve vzdělávání (cca polovina zemí), na roli školy jako komunitního centra (např. Dánsko, Finsko, Německo), a na duální vzdělávání (např. Německo).

(3) Definice efektivity ve vzdělávání je v koncepčních dokumentech sledovaných zemí OECD uváděna různě. Nejčastěji je zmiňován vztah dosahovaných výsledků ve vzdělávání na jedné straně a vynaložených finančních prostředků na straně druhé (tzv. Anglie, Slovensko, Švédsko, USA). Efektivita ve vzdělávání je méně často chápána jako doba průchodu žáka vzdělávací soustavou (např. Dánsko), konsolidace správního systému vzdělávání (např. Finsko, Rakousko) a optimalizace velikosti školy (např. Norsko).

(4) Definice kvality a efektivity ve vzdělávání v koncepčních dokumentech České republiky do značné míry odpovídá poznatkům uvedeným v bodech (1) až (3) shrnutí. České koncepční dokumenty vymezují kvalitu ve vzdělávání ve smyslu excelence a rovnosti, souladu s trhem práce v podmínkách globalizovaného světa, i průchodu žáka vzdělávací soustavou (celoživotní učení). Naopak definice efektivity ve vzdělávání je v koncepčních dokumentech České republiky uváděna výjimečně, když je zmiňována zejména v návaznosti na optimalizaci sítě škol, a dále na poněkud méně jasně související témata decentralizace rozhodování a zvyšování účasti ve vzdělávání. Vztah výsledků ve vzdělávání a vynaložených finančních prostředků je tématem více méně novým.

(5) Definice kvality a efektivity ve vzdělávání na úrovni školy je ve sledovaných zemích OECD spojena se znaky, které charakterizují školu nejvyšší kvality:

- Oblast „Vůdcovství a management“ – implementace nejlepších principů strategického plánování, formulace náročné vize zvyšování kvality a efektivity školy, identifikace silných a slabých stránek školy jako výchozího rámce pro nastavení intervencí na základě jasně formulovaných cílů, formulace navazujícího systému hodnocení a monitoringu dosažení cílů, utváření a realizace procesů strategického plánování na základě partnerství

- Oblast „Výsledky žáků“ – respektování myšlenky o možnosti každého žáka dosahovat dobrých výsledků, sledování pokroku žáka ve vzdělávacích výsledcích s využitím logicky nastaveného systému sběru dat a s důrazem na rozvoj klíčových kompetencí/základních gramotností, sledování úspěšnosti žáka v další vzdělávací a pracovní kariéře

- Oblast „Kvalita učení“ – formulace vysokých očekávání vzhledem ke vzdělávacím výsledkům žáků, žák jako hlavní objekt vzdělávacího zájmu s identifikací jeho vzdělávacích potřeb prostřednictvím provázaného formativního a sumativního hodnocení, ochota učitelů k vzájemné spolupráci a dalšímu vzdělávání, utváření pozitivního klimatu pro výuku

- Oblast „Chování a bezpečnost“ – vytváření bezpečného prostředí školy ve vnímání žáků i učitelů, utváření pozitivního vztahu ke škole a vzájemné důvěry uvnitř skupiny aktérů školní komunity, posilování role školy jako komunitního centra a místa trávení volného času

- Oblast „Efektivní využití zdrojů“ – schopnost školy iniciovat a realizovat aktivity pro zvyšování efektivity využití zdrojů (např. sdílení specialistů mezi školami, využití dat pro identifikaci oblastí ke zvyšování efektivity)